

ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 792.09:82-2(478)(043)792.027(478)

MARIANCIC-COBZAC VERA

**IMAGINEA ARTISTICĂ A SPECTACOLULUI
ÎN TEATRUL „EUGENE IONESCO” LA SFÂRȘITUL SEC. XX –
ÎNCEPUTUL SEC. XXI (PE BAZA DRAMATURGIEI CLASICE)**

654.01 Artă teatrală, coregrafică

Rezumatul tezei de doctor în studiul artelor și culturologie

Chișinău, 2025

Teza a fost elaborată în cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Conducător științific: Ana Ghilaș, doctor habilitat în studiul artelor și culturologie, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

Dănilă Aurelian, doctor habilitat în studiul artelor, profesor universitar

Tipa Violeta, doctor în studiul artelor, conferențiar cercetător

Componenta Consiliului Științific Specializat:

Plămădeală Ana-Maria, doctor habilitat în studiul artelor, conferențiar cercetător - **președinte**

Bețșor Angela, doctor în arte – **secretar științific**

Roșca-Ichim Angelina, doctor în studiul artelor, profesor universitar

Starciuc Mariana, doctor în arte

Rocaciuc Victoria, doctor habilitat în arte, conferențiar cercetător

Susținerea va avea loc la 20 iunie 2025, ora 12:00 în ședința Consiliului Științific Specializat D 654.01-25-07 din cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, strada Alexei Mateevici, 111, Sala Senatului

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate pe pagina web a ANACEC (WWW.cnaa.md)

și la Biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Rezumatul a fost expedit la 22 mai 2025

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat, doctor

Conducător științific, doctor habilitat

Autoare:

Bețșor Angela

Ghilaș Ana

Mariancic-Cobzac Vera

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	10
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	16
RECOMANDĂRI.....	18
BIBLIOGRAFIE	19
LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI	21
ADNOTARE	22
АННОТАЦИЯ	23
ANNOTATION.....	24

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei de cercetare

Imaginea este unul dintre conceptele-cheie ale esteticii și studiului artelor, reprezentând fundamentul interpretării artei în general și al artei dramatice în particular. În domeniul artistic, imaginea este înțeleasă ca o formă de reflectare și transfigurare a realității în opera de artă, fiind, totodată, obiect de studiu pentru literatură, filosofie și psihologie. Conceptul de „imagine artistică” constituie o categorie esențială în sistemul teoriei artei, esteticii și literaturii. Prin intermediul acesteia se relevă bogăția de sensuri generate într-un spectacol, oferind cititorului și spectatorului un spațiu amplu de receptare și posibilitatea de a alege multiple perspective de interpretare a operei.

La analiza unei montări teatrale, un rol deosebit îl joacă noțiunea de imagistică teatrală, obținută prin sinteza mai multor mijloace expresive: concepția regizorală, expresivitatea actoricească, coerența scenografiei, rolul costumelor, al fondului sonor, precum și jocul cu lumina și ritmul mizanscenei. În contextul discursului teatral contemporan, toate aceste componente ale imaginii spectacolului capătă forma unei structuri dinamice, în permanentă evoluție, susceptibilă de a se transforma de la o reprezentare la alta, răspunzând provocărilor de ordin social, estetic și cultural. O astfel de înțelegere complexă a imaginii lărgeste canoanele tradiționale: dacă anterior accentul era pus pe structura dramei și pe jocul actoricesc, astăzi în centrul atenției se află interactivitatea, performativitatea și formele postdramatice de expresie scenică.

În lucrare, autoarea își propune să analizeze, din perspectiva imaginii artistice, o serie de spectacole bazate pe dramaturgia clasică, montate pe scena Teatrului Național „Eugène Ionesco”. Textul clasic, reinterpretat de regizori contemporani, devine nucleul unor montări în care tradițiile estetice, filosofice și istorico-culturale se întâlnesc cu mijloace scenice inovatoare. Această sinergie reprezintă o dovadă a afirmării esteticii postdramatice și postmoderniste în cadrul Teatrului „Eugène Ionesco”, care, păstrând narațiunea de bază, o resemnifică în limbajul actualității. În esență, orice interpretare scenică a unui text clasic este nu doar un proces de adaptare, ci și un act de creație, ce pune în discuție rolul regizorului în calitate de coautor al operei și „nașterea” unui nou text dramaturgic, ce încorporează contexte istorice și socio-culturale.

Pe parcursul oricărei etape a procesului teatral se evidențiază continuitatea și varietatea relațiilor dintre textul clasic și viziunea regizorală: de la montări academice, fidele originalului, până la intervenții experimentale care transformă sursa inițială. Este vorba despre actualizarea (istorică, socială, uneori chiar provocatoare) unui canon narativ care capătă o nouă viață scenică și atributele

unui spectacol contemporan. Aici sunt esențiale atât expresivitatea actorilor, cât și teatralitatea generală a montării, care deseori depășește convenția tradițională „actor–spectator”, implicând publicul în discursul spectacolului. La fel de relevant este și aspectul „teatralității sociale”, analizat de sociologul Erving Goffman în lucrarea *Viața cotidiană ca spectacol* [20, p.160].

Experiența Teatrului „Eugène Ionesco” este emblematică, întrucât tocmai aici, la începutul anilor 1990, regizori și actori au inițiat unele dintre primele încercări de a îmbina tradiția clasică cu problematica social-politică a vremii. Contextul redefinirii identității naționale, al schimbărilor în structura socială, al exploziei de activism și căutări artistice a influențat conturarea unei noi concepții estetice, reflectate în spectacole devenite manifeste ale unei epoci noi și , totodată, expresie a unui discurs teatral original și actual. Începând cu *Așteptându-l pe Godot* de S. Beckett și *Chirița în provincie* de V. Alecsandri (doi autori care simbolizează două tradiții dramatice opuse – absurdul și clasicismul), teatrul a creat o panoramă a realității social-morale a anilor 1990–2000, integrând elemente de satiră, grotesc și farsă, combinate cu psihologism intimist.

Prin experimente creative, s-a conturat platforma estetică a Teatrului „Eugène Ionesco”: un spațiu în care epoci și sisteme de valori diferite se întâlnesc, inclusiv prin reinterpretarea codurilor clasice și integrarea formelor specific mai multor genuri artistice. În spectacole este valorificat intens potențialul expresiv al scenografiei și al costumelor, iar rolul muzicii și al sunetului în crearea atmosferei este reconfigurat. Un semn distinctiv al trupei este diversitatea tehnicilor actorului, care nu se limitează la jocul clasic, ci includ și elemente performative, plasând spectatorul în postura de co-participant la acțiune.

Așadar, ***actualitatea și importanța prezentei cercetării*** rezultă din necesitatea unei analize aprofundate a teatrului ca formă dinamică de artă, ce poate să se adapteze diverselor realități și să răspundă provocărilor contemporane – sociale, estetice, filosofice, teatrale. În condițiile unor transformări accelerate ale spațiului cultural și social, teatrul devine nu doar un mijloc de conservare și reinterpretare a tradiției, ci și un instrument de previziune artistică și reflecție critică asupra prezentului.

Studierea spectacolelor inspirate din dramaturgia clasică, montate pe scena teatrului „Eugène Ionesco”, permite identificarea specificului dialogului dintre tradiție și inovație, analiza mecanismelor de actualizare scenică a sensurilor universale, precum și determinarea principiilor de bază ale deconstrucției, reconceptualizării și citatului teatral, utilizate de regizorii contemporani. În

acest context, textul clasic încetează să mai fie un canon rigid și capătă o nouă viață scenică, devenind spațiu de reflecție existențială, socială, politică și culturală.

Gradul de cercetare științifică a temei și formularea problemei cercetării

Imaginea artistică constituie obiect de studiu în diverse domenii ale cunoașterii – filosofie, psihologie, teoria literaturii, studiile teatrale, culturologie și altele. În elaborarea proiectului științific ne-am bazat pe lucrări ce abordează problema atât din perspectivă teoretică, cât și din cea practică.

Partea teoretică a cercetării include lucrările unor autori care au studiat textul dramatic și spectacolul din perspectiva structurii și a mijloacelor de construire a imaginii artistice: A. Zisi [3], V. Halizev [12; 13], S. Rappoport [7], A. Esin [2] ș.a. Specificul imaginii artistice în textul dramatic și în spectacol, precum și rolul textului clasic în evoluția artei teatrale sunt aspecte analizate în prezenta cercetare. Ne-am bazat pe metodologia propusă în lucrările lui V. Tamarcenko [10], M. Cehov [14; 15], precum și pe teoriile receptării și interpretării textului artistic (H. Jauss [17], H.-G. Gadamer [1], W. Iser [22], U. Eco [16]), care au stat la baza formulării metodologiei de analiză a textului dramatic și a discursului teatral. Aceste studii pun în vizor rolul spectatorului și diferența dintre percepția și interpretarea textului dramatic și a spectacolului.

La analiza etapelor de evoluție a artei teatrale, în special începând cu anii 1980 până în prezent, un rol aparte revine cercetărilor realizate de teoreticianul H.-T. Lehmann despre teatrul postdramatic [4]. În Republica Moldova, teatrul a fost analizat de către critical și teatrologul Angelina Roșca din perspectiva teatralității de dinainte și de după influența lui Evgheni Vakhtangov asupra teatrului moldovenesc. În monografia sa [24], A. Roșca examinează și activitatea Teatrului „Eugène Ionesco”, subliniind influențele ideilor postmoderniste, îmbinarea teatralității caracteristice comediei dell’arte cu cea specific teatrului absurdului, în procesul de creare a imaginilor spectaculare. Cercetătoarea Elfrida Corolev a analizat, la rândul său, diferite aspecte ale acestei teme, acordând o atenție specială spectacolelor din teatrele „Mihai Eminescu”, „Luceafărul”, „Eugène Ionesco”, „Satiricus Ion Luca Caragiale”, autoare relevând particularitățile viziunilor regizorale. De asemenea, în studierea teme au fost utilizate articole, cronici teatrale, recenzii semnate de V. Fedorenko [18], V. Țâzläuanu [25, 26], I. Nechit [23], D. Hașcu-Ghimpu [21], L. Turea [27], L. Ungureanu [28; 29] și alții.

Al doilea aspect al problemei investigate – relația dintre textul clasic și actualitate în spectacolele teatrelor din Republica Moldova – a fost tratat și în lucrările A. Roșca și E. Coroliova, dar și în unele articole semnate de L. Cemârtan V. Fedorenko, V. Țâzläuanu. Totuși, o analiză

detaliată a raportului dintre textul clasic și discursul teatral contemporan din perspectiva imaginii artistice integratoare a spectacolului în cadrul aceluiași teatru nu a fost realizată până în prezent. Din acest motiv, considerăm actuală tema cercetării noastre: *Imaginea artistică a spectacolului în Teatrul „Eugène Ionesco” la sfârșitul secolului XX – începutul secolului XXI (pe baza dramaturgiei clasice.)* Acest teatru a apărut ca o necesitate a timpului, ca o aspirație spre crearea unor concepții artistice diferite de cele existente până în anii 1990.

Totodată, tema impune studierea nu doar din perspectiva istorică a teatrului ca instituție culturală, ci, în primul rând, prin analiza și interpretarea spectacolelor din diverse perspective metodologice și estetice, acordând o atenție deosebită relației dintre textul clasic și montarea scenică.

Problema cercetării constă în identificarea răspunsului la întrebarea: care este rolul contextualității și al discursului artistic clasic în afirmarea specificului artei scenice, precum și în construirea imaginii artistice a spectacolului, având ca exemplu Teatrul Național „Eugène Ionesco”.

Obiectul cercetării: spectacolele teatrale create pe baza dramaturgiei clasice la etapa contemporană la Teatrul „Eugène Ionesco” și formele estetice de reconstituire a pretextului dramatic.

Scopul lucrării rezidă în demonstrarea rolului dramaturgiei clasice în dezvoltarea artelor spectacolului în epoca actuală și în afirmarea valorilor universale în societate.

Ipoteza cercetării pornește de la ideea că identificarea specificului imaginii artistice a spectacolului, creat pe baza unui text dramatic clasic, este posibilă doar prin delimitarea diferențelor dintre textul-sursă (pretextul) și discursul teatral, la nivelul concepției regizorale, expresivității actorului, contextului social, orientărilor estetice și achizițiilor științifice contemporane.

Obiectivele cercetării:

1. A determina reperele teoretice ale conceptelor: imagine artistică a spectacolului, dramă clasică și neclasică, receptare și interpretare a spectacolului, adaptare regizorală – pentru fundamentarea metodelor de analiză a spectacolului ca fenomen artistic;
2. A elucida elementele esențiale ale discursului teatral, specifice, Teatrului Național „E.Ionesco”;
3. A urmări evoluția imaginii artistice a spectacolului bazat pe dramaturgia clasică în procesul existenței scenice în cadrul teatrului „E. Ionesco”, având ca studii de caz spectacolele *Chirița în provincie* și *Revizorul* în regia lui Petru Vutcărau;

4. A investiga strategiile regizorale de combinare a modului tragic cu deconstrucția postmodernistă a formelor artistice în spectacolele bazate pe dramaturgia clasică, având ca exemple montările *Hamlet* și *Pescărușul* în regia Teatrului „E. Ionesco”;
5. A realiza o sinteză integrală a imaginii artistice, ce reflectă natura metateatrală a moștenirii cehoviene în spectacolul *Mașinăria Cehov* de Petru Vutcărau

Sinteza metodologiei cercetării științifice și metodele de cercetare

Investigația are la bază conceptele teoretice privind comunicarea artistică în contextul *receptării și interpretării textului* (I. Lotman, H. Jauss, H.-G. Gadamer, U. Eco), cu accent pe textul dramatic și discursul teatral privite ca imagini artistice (lucrările teoretice ale regizorilor V. Meyerhold, E. Vahtangov, G. Tovstonogov, precum și ale teoreticienilor contemporani ai teatrului – A. Ubersfeld, P. Pavis ș.a.). Această abordare este corelată cu perspectiva teoretico-istorică asupra dramaturgiei clasice (Ch. Sainte-Beuve, N. Tamarcenko), precum și cu formele de interpretare teatrală a textului clasic în teatrul contemporan (A. Șerban, O. Cîntec, A. Roșca, E. Coroliovă ș.a.).

Proiectul științific presupune analiza relației dintre imaginea prezentă în textul dramatic și imaginea realizată scenic în spectacolul teatral. Sunt examinate particularitățile receptării și interpretării, oferindu-se explicații pentru noțiuni-cheie precum „clasic”, „imagine artistică a spectacolului”, „atmosferă”, „tempo-ritm”.

Metode de cercetare

De rând cu metodele teoretice – analiza și sinteza, comparația și generalizarea – au fost aplicate metoda culturalistică și istoriografia teatrală, care au servit drept punct de plecare în abordarea problemei formulate în teză. Intertextualitatea și deconstrucția sunt utilizate ca instrumente la analiza structurii textului dramatic și a rolului acestuia în calitate de material-sursă pentru regizor, care elaborează propria versiune scenică a textului. De asemenea, metoda comparativă este aplicată în analiza spectacolelor din teatre diferite și din perioade istorice diferite, fapt ce permite urmărirea influenței diverselor contexte asupra procesului de creare a spectacolului.

Noutatea științifică și originalitatea cercetării constă în faptul că, pentru prima dată, discursul teatral este analizat din perspectiva imaginii artistice integratoare a spectacolului, investigată prin prisma raportului dintre textul dramatic clasic și interpretarea lui scenică, reflectată în contextul proceselor socioculturale contemporane. O asemenea abordare permite identificarea unor accente semantice noi în montare și contribuie la extinderea concepțiilor tradiționale ale studiilor teatrale privind evoluția patrimoniului dramatic.

Rezultatele obținute ce contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante rezidă în elucidarea viziunilor artistice și a strategiilor teatrale în valorizarea dramaturgiei clasice în anumite contexte socioculturale, fapt ce a condus la evidențierea specificității imaginii artistice a discursului teatral, stabilind impactul cultural-estetic, social al demersului teatral.

Valoarea teoretică a cercetării constă în fundamentarea științifică și metodologică a specificului imaginii artistice a spectacolului, creat pe baza unui text dramatic clasic, având în vedere contextele sociale, estetice și teatrale ale montării, viziunea regizorală și originalitatea adaptărilor scenice ale aceluiași text în perioade diferite din practica teatrală sau în cadrul creației unui regizor anume. O importanță deosebită o are și reflecția asupra particularităților soluțiilor interpretative și regizorale în diverse etape ale procesului teatral, atât în cadrul aceluiași teatru, cât și în raport cu tendințele generale ale gândirii teatrale contemporane.

Valoarea practică a cercetării rezidă în faptul că rezultatele și concluziile formulate pot fi aplicate direct în diverse domenii ale practicii teatrale: în realizarea și dezvoltarea unui repertoriu teatral flexibil, bazat pe structura deschisă și pe polisemia textului clasic; în procesul de învățământ artistic preuniversitar și universitar, în special pentru specialitățile Regie, Scenografie, Actorie.

Rezultatele cercetării au fost integrate în practica regizorală și scenică a Teatrului Dramatic Rus de stat „A. P. Cehov” din Chișinău, inclusiv în procesul de creare a unor adaptări scenice după opere clasice. Astfel, pe baza povestirilor lui A. P. Cehov a fost concepută și realizată dramatizarea *Senzații tari*, iar romanul *Anna Karenina* de L. N. Tolstoi a constituit fundamentul literar pentru spectacolul *Pânza minciunii*. De asemenea, concluziile cercetării s-au reflectat în crearea compoziției literar-muzicale *Drumul spre tine*, inspirată din opera poetică a clasicilor M. Eminescu și V. Micle, ceea ce a permis extinderea paletei mijloacelor artistice și îmbogățirea interpretării scenice a patrimoniului lor poetic.

Validarea rezultatelor științifice ale cercetării. Autoarea a prezentat comunicări științifice pe tema cercetării în cadrul a trei conferințe internaționale.

Publicații științifice pe tema cercetării. Au fost publicate 6 articole în reviste științifice și în volume colective, elaborate pe baza materialelor prezentate la conferințe științifice.

Structura tezei: Introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, 6 anexe bibliografie (95 de surse), 134 de pagini text de bază.

Cuvinte-cheie: spectacol teatral, text dramatic, dramaturgie clasică, imagine artistică a spectacolului, atmosferă, tempo-ritm, concept regizoral, receptarea și interpretarea operei artistice, adaptarea dramaturgiei clasice, Teatrul „Eugène Ionesco”, paradigmă hamletiană

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** sunt expuse actualitatea și importanța temei de cercetare; descrierea situației din domeniu și identificarea problemei de cercetare; suportul teoretic, metodologia și metodele de cercetare; scopul, ipoteza și obiectivele cercetării, noutatea și originalitatea investigației. Sunt indicate rezultatele obținute ce contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante: analiza teoretică a raportului dintre textul dramatic clasic și spectacolul contemporan în contextul evoluției artei teatrale, fiind menționate valoarea teoretică și cea aplicativă a investigației, implementarea și aprobarea rezultatelor cercetării, sunt prezentate publicațiile la tema tezei, cuvintele-cheie.

Capitolul 1. Clasică și contemporaneitatea în imaginea artistică a spectacolului teatral prezintă aspectele teoretico-metodologic, având funcție de creare a perspectivei de analiză și interpretare a materiei din capitolele 2 și 3, respectiv în realizarea obiectivelor propuse în teză. Astfel, autoarea abordează conceptul de *imagine artistică a spectacolului*, pornind de la diverse abordări științifice ale termenului *imagine*. Dicționarele indică o pluralitate de sensuri – de la înfățișare exterioară sau formă iconografică până la reflectarea intelectuală sau psihologică a realității. Din perspectivă psihologică, imaginea este interpretată ca reprezentare mentală a senzațiilor, gândurilor, percepțiilor, iar în artă – ca mod de transfigurare creativă a realității, filtrată prin viziunea subiectivă a autorului.

În teoria literaturii accentul se pune pe plasticitatea verbală și „imaterialitatea” imaginilor care se adresează imaginației cititorului (V. Halizev, A. B. Esin). Se subliniază importanța înțelegerii imaginii artistice a spectacolului în contextul dramaturgiei, unde imaginea depășește cadrul strict verbal, devenind un fenomen scenic complex.

În teatru, imaginea spectacolului se formează prin integrarea conceptului regizoral, a jocului actoricesc, a scenografiei, luminii, sunetului, precum și a elementelor muzicale și coregrafice. Un rol esențial îl joacă atmosfera și tempo-ritmul. Atmosfera creează fondul emoțional al acțiunii, iar tempo-ritmul îi oferă dinamica internă și expresivitate.

Importanța regizorului constă, potrivit multor teoreticieni, în capacitatea de a unifica toate aceste componente într-o structură artistică coerentă. Sunt prezentate etapele de formare a imaginii artistice a spectacolului ca sistem viu, susceptibil de transformări pe parcursul repetițiilor, premierelor și evoluției ulterioare pe scenă. Această stratificare este determinată de factori obiectivi (resursele tehnice ale teatrului, măiestria actorilor), dar și subiectivi (intuiția și viziunea creatoare a regizorului, dialogul cu publicul), formând o imagine artistică mobilă și plurivalentă.

În capitolul sunt analizate, de asemenea, fenomenul *dramaturgiei clasice ca memorie culturală și bază a discursului teatral contemporan*, precum și *aspectele metodologice ale cercetării interacțiunii dintre textul dramatic și realizarea sa scenică*. Se evidențiază, mai întâi, ideea cercetătorului Iu. M. Lotman [5, p.200–201] privind „generarea de noi sensuri” în textele care formează „memoria colectivă” a culturii. Dramaturgia clasică, având o valoare universală, este mereu deschisă reinterpretării, oferind multiple posibilități de lectură, fără a-și pierde specificul estetic și istoric.

În al doilea rând, sunt prezentate diferite abordări ale conceptului de *clasic*. Din punct de vedere istoric, noțiunea de „clasic” este legat de idealurile esteticii antice, care a stat la baza canoanelor dramatice în epocile Renașterii și clasicismului. În timp, termenul a căpătat un sens mai larg – „exemplar, validat de timp” (Ch. de Sainte-Beuve [8]). Un al treilea aspect important este diferențierea dintre *drama clasică* („exemplară”) și cea *nouă* („neclasică”), determinată de schimbările istorico-artistice survenite, mai ales, după secolul al XVIII-lea. Cercetători precum N. Tamarcenko [10] și J. Forestier [19] atrag atenția asupra transformărilor de structură și de gen care influențează interpretarea piesei în teatrul contemporan.

Al patrulea demers analitic din acest capitol ține de teoriile receptării și interpretării (Jauss, Iser, Gadamer, Eco), care evidențiază rolul receptorului (cititor/spectator) în crearea de noi sensuri. Textul dramatic este astfel văzut ca o „operă deschisă” (*opera aperta*), susceptibilă de multiple întrupări scenice. Totodată, sunt relevate și particularitățile adaptării textelor dramatice clasice în contextul teatrului postdramatic, unde deconstrucția și intermedialitatea devin mijloace de actualizare a clasicului. În acest fel, se constată că dramaturgia clasică nu este doar un artefact cultural, ci și o platformă pentru experimente artistice care reflectă realitățile socio-culturale actuale.

Capitolul 2. Teatrul Național „Eugène Ionesco”: tradiții și inovații în contextul teatral contemporan are ca obiectiv activitatea Teatrului „Eugène Ionesco”, urmărindu-i evoluția artistică și influențele din mai multe tradiții culturale. Este evidențiat rolul școlii teatrale a regizorului

Evgheni Vahtangov, care a formulat principii estetice bazate pe grotescul emoțional, pe imagini convenționale și pe organicitatea expresivă a jocului actoricesc. Totodată, se subliniază importanța dramaturgiei absurdului (S. Beckett, E. Ionesco) în conturarea viziunilor regizorale ale lui Petru Vutcărău și ale colegilor săi în cadrul acestui teatru. Montarea spectacolului după textul lui S. Beckett *Așteptându-l pe Godot* este analizată ca un exemplu de îmbinare între grotesc și realism fantastic în cheia esteticii absurdului, oferind astfel posibilitatea unei reinterpretări scenice flexibile și interactive. Se evidențiază faptul că acest spectacol a constituit un punct de plecare în modernizarea artei scenice în teatrul din Republica Moldova.

În acest context, autoarea tezei scoate în evidență factorii ce contribuie la transformările unui spectacol în anumite perioade istorice:

1. evoluția jocului actoricesc – în timp, actorii pot reinterpreta rolurile, adâncind motivația psihologică a personajelor, modificând nuanțele intonaționale, mimice și plastic;
2. schimbarea accentelor intonaționale și ritmice – în funcție de reacțiile publicului, dinamica internă a trupei sau ajustările regizorale, spectacolul poate căpăta un alt ritm și o altă tonalitate, generând noi accente de sens și straturi interpretative;
3. influența contextului extern – arta teatrală nu există într-un vid, ci răspunde inevitabil schimbărilor sociopolitice și culturale. Același spectacol poate fi perceput diferit în funcție de momentul istoric, ceea ce duce la reinterpretarea lui, chiar fără modificări formale;
4. interpretarea spectatorilor – spectacolul interacționează constant cu publicul, iar percepția acestuia influențează imaginea artistică. Reacțiile variate ale diferitelor audiențe determină actorii să ajusteze jocul, să exploreze noi accente emoționale.

Teoreticiană germană Erika Fischer-Lichte, în lucrarea *Estetica performativității*, subliniază: „Chiar dacă fiecare spectacol respectă riguros planul său, niciunul nu este o replică identică a altuia, deoarece, așa cum reiese din schimbul de roluri, la fiecare repetiție apar devieri mai mult sau mai puțin marcante de la plan, determinate nu doar de starea și dispoziția actorilor, ci mai ales de «bucă autopoetică a reacției».” [11, p. 91]. Această afirmație evidențiază faptul că spectacolul nu poate fi niciodată complet fixat – el există doar *hic et nunc*, fiecare reprezentație fiind diferită de cele precedente. Acest principiu este esențial în teatrul contemporan, unde regizorii oferă adesea spațiu pentru improvizație și variație, permițând spectacolului să se adapteze în permanență.

Este analizat, în acest context, spectacolul *Chirița în provincie* (după comedia lui V. Alecsandri), care a devenit un reper important în repertoriul teatrului „E. Ionesco”, fiind demonstrate rolul tehnicilor regizorale inspirate din Commedia dell’arte, ce se împletesc cu grotescul postmodernist, iar textul clasic este transformat într-o satiră de actualitate. Personajul principal este interpretat într-un registru ce oscilează între farsă și tragicomedie, creând o metaforă stratificată a decadenței sociale și morale, specific și timpului când a fost montat spectacolul – anii 1990.

Partea a doua a capitolului include analiza spectacolului *Revizorul* de N. Gogol, în care teatralitatea capătă accente satirice pronunțate. Se contată că, în comparație cu pretextul dramatic și cu alte montări ale acestuia, regizorul Petru Vutcărău schimbă accentul pe expresivitatea corporală a actorilor, pe grotesc și pe atmosfera specific teatrului absurdului, transformând astfel comedia gogoliană într-un spectacol stratificat, unde satira clasică se combină cu aluzii sociale contemporane. Introducând un personaj suplimentar (Domnul N – o prezență infernală), Vutcărău lărgeste hotarele textului clasic și creează un univers artistic autonom, reliefând în asemenea mod ipocrizia funcționarilor și inevitabilitatea pedepsei.

Se demonstrează în acest capitol, prin analiza relației text dramatic – discurs teatral, apariția unui model teatral inovator, ce sintetizează tradiția școlii vahtangoviene cu principiile teatrului absurdului. Procesele de reluare și de adaptare a spectacolelor subliniază natura vie și dinamică a montărilor, în care materialul clasic capătă actualitate și se confruntă cu contextul socio-cultural al prezentului. În concluzie, imaginea artistică a spectacolului nu este o categorie statică, ci o *structură dinamică*, supusă creșterii și transformării. Ea se conturează în timpul repetițiilor, se naște în momentul premierei și continuă să evolueze în timpul existenței scenice, fiind influențată de actor, spectator, context cultural și timp. O astfel de abordare permite analiza spectacolului nu doar ca produs al intenției regizorale, ci ca *organism viu și schimbător*, reflectând natura fluidă a artei teatrale.

În concluzii la capitolul 2 se evidențiază rolul tradițiilor și influențelor școlilor teatrale în arta scenică a Teatrului „E.Ionesco”. Din punct de vedere metodologic, teatrul se sprijină pe principiile școlii lui Evgheni Vahtangov, care presupun expresivitate intensă în jocul actorului, grotesc și accent pe acțiunea scenică. În același timp, influența teatrului absurdului permite regizorilor să se îndepărteze de narațiunea liniară, să introducă imagini scenice polisemantice și simbolism. Astfel

spectacolele nu mai sunt simple ilustrații ale textului, ci devin sisteme artistice complexe, care funcționează pe mai multe niveluri de receptare.

Strategii regizorale inovatoare și imaginea artistică în montările lui Petru Vutcărau sunt alte aspecte ale acestui capitol. Regizorul lucrează cu dramaturgia clasică prin prisma metodelor teatrale contemporane. Am demonstrat că în montarea comediei *Revizorul*, el utilizează grotescul hiperbolizat, transformând comedia lui Gogol într-o frescă satirică intensă, în care realitatea este dusă la extremul absurdului

Capitolul 3. Paradigma hamletiană în spectacolele cehoviene ale teatrului „Eugène Ionesco” este dedicat analizei interacțiunilor intertextuale și scenice dintre dramaturgia lui Anton Cehov și William Shakespeare, precum și reinterpretărilor contemporane ale operelor acestora. Interteatralitatea pieselor lui W. Shakespeare și intertextualitatea textelor lui A. P. Cehov reprezintă aspect definitorii ale poeziei acestor autori. Mai mulți cercetători au remarcat influența dramaturgiei antice și shakespeariene în structura artistică a textelor cehoviene.

Asemănările și ecourile dintre textele dramatice ale lui Cehov și cele ale lui Shakespeare se manifestă prin imagini și motive specifice operelor *Hamlet*, *Othello*, *Romeo și Julieta*. Astfel, *Hamlet* ca text cultural-istoric și rolul său în universul artistic al lui Cehov a fost numit adesea un „hamletism paralel”, iar Vadim Smirenski a intitulat una dintre cercetările sale *Zborul pescărușului deasupra mării lui Hamlet* [9]. Această caracteristică este vizibilă în textele timpurii ale lui Cehov (*Platonov* și *Ivanov*), dar și în *Pescărușul*. Cehov reflectează asupra simbolurilor enigmatice și „etern” ale lui Shakespeare, analizând ce mai pot spune acestea omului modern. De asemenea, autorul recurge frecvent la citate și reminiscențe shakespeariene, folosindu-le ca mijloace de dialog intertextual între epoci și paradigme culturale.

Este analizată montarea textului dramatic *Hamlet* în regia lui Ion Sapdaru la teatrul „Eugène Ionesco”, bazată pe principii postmoderniste, care generează o atmosferă simbolică și vizuală complexă a spectacolului. În acest discurs teatral sunt evidențiate și analizate rolul și semnificațiile codurilor cromatice, ale metaforei și ale tehnicilor cinematografice. Autoarea tezei demonstrează astfel rolul acestor tehnici în crearea teatralității spectacolului și în explorarea temei naturii umane și a puterii. Imaginea centrală a spectacolului este un băiat cu o pasăre moartă – simbol al lumii interioare a lui Hamlet.

A fost demonstrat că spectacolul lui Ion Sapdaru, regizor de la Teatrul Național „V.Alecsandri” din Iași, constituie o construcție teatrală complexă, în care motivele tradiționale ale

tragediei sunt reinterpretate prin prisma lumii contemporane. Elementele artistice esențiale ale montării sunt:

1. simbolism cromatic și scenografie: spațiul este dominat de tonuri închise și sumbre, creând o atmosferă de decădere totală. Culoarea neagră subliniază destinul implacabil al personajelor.
2. măști și expresie corporală: măștile albe sugerează marionete lipsite de chip, supuse destinului. Acest procedeu transformă acțiunea într-un ritual teatral al predestinării;
3. tempo-ritm și partitură muzicală: spectacolul alternează scene tensionate cu pauze lente, creând o tensiune crescândă, specifică teatrului psihologic;
4. aluzii la realitatea contemporană: în această versiune, Horatio nu rămâne pentru a spune povestea lui Hamlet, ci îl urmează în lumea de dincolo, accentuând tema degradării societății.

Un alt aspect al capitolului îl constituie influența creației lui W. Shakespeare asupra operei dramatice a lui A. Cehov, respectiv relația dintre timpuri și actualitatea textului clasic. Este analizat textul dramatic *Pescărușul* de A. P. Cehov, care reflectă criza conștiinței umane la intersecția secolelor XIX–XX. Se demonstrează influența simbolismului asupra acestui text cehovian, fiind interpretate imaginile-cheie – pescărușul și lacul – în legătură cu temele sufletului și artei. O parte importantă a analizei este dedicată montărilor acestui text în diferite perioade: spectacolele regizorilor Mihai Fusu și Nikita Betehtin la Teatrul „Eugène Ionesco”.

În montarea lui Mihai Fusu se constată o reinterpretare radicală a dramaturgiei cehoviene, supunând constantelor clasice o deconstrucție systematic - de la motivația psihologică a personajelor până la decorul scenic tradițional. Folosind mijloace expresive ale esteticii scenice postmoderniste — fragmentarismul, simbolismul, distanțarea, estetizarea gestului și a expresiei corporale — regizorul construiește un discurs teatral de autor, în care *Pescărușul* devine o metaforă a crizei artei, a pierderii sensibilității umane și a necesității de a căuta noi forme de existență scenică.

Spectacolul montat de Nikita Betehtin devine o cercetare teatrală a singurătății umane, în care textul cehovian este extins prin straturi simbolice, muzicale și intertextuale. Singurătatea nu este doar un motiv al piesei, ci și un principiu structural al spectacolului, care determină organizarea vizuală, ritmică și semnificativă a discursului scenic. În această expresie teatrală, melancolia cehoviană a despărțirii, pierderii și cuvintelor nerostite capătă o nouă rezonanță: regizorul nu se limitează la a pune în scenă destinele izolate ale personajelor, ci implică spectatorul într-o trăire profundă a tragediei lor interioare, transmițând vibrația durerii, a golului și a neputinței.

Intertextualitatea și inserțiile muzical-dramaturgice în construcția imaginii artistice, lucrul cu un tempo-ritm expresiv și simboluri mizanscenice, precum și crearea unei partituri sonore complexe generează o dimensiune scenică nouă. Aici, spectatorul nu este doar martor, ci devine co-participant într-un dialog despre natura singurătății umane.

Discursul teatral al lui N. Betehtin este realizat în estetica postdramatică, cu accent pe imagistica vizuală și pe simbolismul profund. Metaforele scenice – pinul uscat, pescărușul mort, ecranele de proiecție – contribuie la stratificarea sensurilor. Se acordă o atenție specială temei singurătății, simbolismului prăbușirii artei vechi și imposibilității reînnoirii fără tragedie. Scena finală este o metaforă teatrală cu impact puternic: pescărușul încremenit în rășină devine simbolul visului destrămat și al speranțelor neîmplinite. Minimalismul expresiv accentuează tragismul finalului, lăsând spectatorul într-o stare de reflecție asupra artei și singurătății umane

A fost demonstrat că spectacolul constituie o etapă importantă în explorarea dramaturgiei clasice pe scena Teatrului „Eugène Ionesco”, oferind publicului o interpretare inovativă a materialului cehovian. Regizorul se desprinde de teatrul psihologic tradițional, în favoarea unui discurs scenic asociativ și imagistic, în care accentul cade pe metaforica spațială, acțiunea scenică ca gest artistic și partitura vizual-sonoră experimenta. Această montare reprezintă un exemplu de enunț scenic contemporan, înscris în paradigma postdramatică, în care textul dramaturgic își pierde rolul dominant și devine punct de plecare pentru o explorare vizuală, plastică și conceptuală. În acest sens, spectacolul poate fi considerat nu doar o creație artistică, ci și o investigație teatrală, capabilă să extindă orizonturile de receptare a dramaturgiei clasice și să propună noi direcții de interpretare în contextul secolului XXI.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Bazele teoretico-metodologice elaborate privind formarea imaginii artistice a spectacolului realizat pe baza dramaturgiei clasice, susținute prin exemple de aplicare practică în analiza spectacolului la Teatrul „Eugène Ionesco”, constituie un reper valoros pentru practica teatrală contemporană. În urma cercetării, au fost formulate următoarele concluzii sintetice:

1. În urma studiului teoretic, am definit esența imaginii artistice a spectacolului ca o categorie sintetică, rezultată din unitatea tuturor mijloacelor expresive ale teatrului: jocul actoricesc, scenografia, acompaniamentul muzical, luminile, costumele etc. Imaginea nu redă realitatea în mod literal, ci o transfigurează prin imaginația creatoare a regizorului și a actorilor, precum și

prin percepția subiectivă a spectatorului. Structura imaginii artistice îmbină obiectivul (faptele realității, situația dată de dramaturg) cu subiectivul (reinterpretarea regizorală și actoricească); atmosfera și tempo-ritmul creează un cadru emoțional, iar dialogul cu spectatorul conferă imaginii caracter polisemantic. (Capitolul 1 - 1.1; 1.2)

2. Analiza a permis identificarea diferențelor structurale și de receptare dintre drama clasică „cu formă închisă” și formele neoclasic/postdramatice „cu formă deschisă” (absurd, lirism, fragmentarism), lărgind metodologia de interpretare. Studiul propune o abordare flexibilă a receptării și interpretării, ținând seama de experiența personală, așteptările culturale și implicarea emoțională a spectatorului. Se subliniază caracterul amplu și diversificat al decodificării sensurilor – dramaturgic, regizoral, actoricesc, scenografic, muzical, perfecționând astfel instrumentarul analitic în abordarea textului dramatic și al discursului teatral (Capitolul 1 - 1.3; 1.4)
3. Rezultatele privind adaptarea regizorală a unui text demonstrează că identificarea ideilor fundamentale ale sursei dramatice, în corelație cu viziunea regizorală și contextul sociocultural actual, permit construirea unui spectacol coerent din punct de vedere al imaginii artistice. Caracterul colectiv al adaptării (actori, artiști plastici, compozitori) generează un efect sinergetic și o imagine artistică unificatoare, care îmbină fidelitatea față de autor cu inovația interpretativă. (Capitolul 1 - 1.5)
4. Metoda istorică și metoda comparativ-contrastivă, aplicate asupra discursului estetic al Teatrului „Eugène Ionesco”, au evidențiat sinteza dintre dramaturgia absurdului și metodologia artistică a școlii lui Evgheni Vahtangov. Analiza din perspectiva istorică a relevat formarea unui nou cod artistic în contextul post-sovietic. Aplicarea sistemului metodologic elaborat a permis analiza evoluției imaginii spectacolului în montările regizorului Petru Vutcărau *Chirița în provincie* și *Revizorul*. Între obiectiv (textul original) și subiectiv (deconstrucția regizorală) se formează o imagine polisemică. Atmosfera și tempo-ritmul susțin structura emoțională, iar dialogul vizual cu publicul conferă deschidere semantică. (Capitolul 2 – 2.1.1; 2.1.2)
5. Aplicând sistemul teoretico-metodologic elaborat, am analizat strategiile regizorale de combinare a modului tragic cu deconstrucția postmodernistă în spectacolele *Hamlet* și *Pescărușul*, precum și remanențele shakespeariene în montările cehoviene. (Capitolul 3 - 3.1; 3.2; 3.2.1; 3.2.2). Spectacolul *Hamlet* (în regia Ion Sapdaru) este construit ca o structură sintetică și polifonică,

unde textul clasic interacționează cu mizanscena, simbolistica, scenografia și sunetul. Imaginea centrală a băiatului cu pasărea moartă devine simbolul rezistenței spirituale.

În *Pescărușul* (regia Mihai Fusu) imaginea artistică este o metaforă plastică a lumii în criză. Dramatismul cehovian este deconstruit, simbolul pescărușului – estompat, iar natura este exclusă ca element poetic. Spectacolul aparține teatrului postdramatic, în care codurile vizual-afective înlocuiesc structura psihologică clasică.

Montarea lui Nikita Betehtin (2024) oferă o formă vizual-performativă, unde imaginea artistică se creează prin sinteza scenografiei, a simbolurilor și expresiei plastice. Structura spectacolului reflectă caracteristicile dramei neoclase, cu accent pe expresivitatea metaforică și spațială. Adaptarea regizorală presupune renunțarea la realism în favoarea minimalismului și a esteticii postconceptuale.

Spectacolul *Mașinăria Cehov* (regizor Petru Vutcărau) reflectă natura metateatrală a operei cehoviene, integrând conținut clasic în forme postdramatice și simbolice, într-un spațiu scenic liminal. Imaginea artistică a spectacolului este o construcție metaforică unitară cu valoare estetică și reflexivă. (Capitolul 3 – 3.3)

RECOMANDĂRI

Rezultatele cercetării permit formularea următoarelor recomandări practice, care pot fi utile pentru diverse domenii ale activității teatrale:

1. Aplicarea structurii tripartite a imaginii artistice (text dramaturgic – interpretare scenică – receptare) în pedagogia teatrală, în formarea regizorilor, actorilor și scenografilor.
2. Dezvoltarea unui repertoriu flexibil, bazat pe structura deschisă și polisemia textului clasic, după modelul spectacolelor *Chirița în provincie* și *Revizorul* la Teatrul „T. Ionesco”
3. Utilizarea esteticii teatrului „Eugène Ionesco” ca model de sinteză între tradiția vahtangoviană și teatrul postdramatic, recomandând formarea prin exerciții de simbol, grotesc, expresivitate plastică și improvizație.
4. Valorificarea formelor metateatrale și intermedia ca direcție în teatrul memoriei și al reflecției filosofice, pentru montări bazate pe patrimoniul clasic în cheie contemporană.
5. Integrarea dramaturgiei clasice (W. Shakespeare, A. Cehov) în proiecte de reinterpretare postdramatică, care dezvoltă la public o capacitate interpretativă și analitică, încurajând totodată formarea regizorilor tineri în direcția simbolismului scenic și a dramaturgiei vizual-metaforice.

BIBLIOGRAFIE

1. ГАДАМЕР, Г. *Актуальность прекрасного*. Москва: Искусство, 1991. 368 с.- ISBN: 5-210-0261-X (с.126-146)
2. ЕСИН, А. *Принципы и приемы анализа литературного произведения*. 2-е издание, исправленное. Москва: Флинта, Наука, 1999, 248 с.- ISBN: 978-5-89349-049-7
3. ЗИСЬ, А. *Искусство и эстетика: традиции, категории и современные проблемы*. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Искусство, 1975, 447 с.
4. ЛЕМАН, Х.-Т. *Постдраматический театр*. Москва: ABCdesign, 2013. 312 с. ISBN 978-5-4330-0024-7.
5. ЛОТМАН, Ю. *Избранные статьи*. В 3 т. Т. 1: *Статьи по семиотике и типологии культуры*. Таллинн: Александра, 1992. 479 с. - ISBN 5-450-01551-8
6. ЛОТМАН, Ю.М. *Семиосфера*. Санкт-Петербург: Искусство – СП., 2000. 704 с.- ISBN 5-210-01488-6
7. РАППОПОРТ, С. *От художника к зрителю. Проблемы художественного творчества*. Санкт-Петербург: Лань, Планета музыки, 2021. 236 с. ISBN 978-5-8114-7147-8
8. СЕНТ-БЁВ, Ш. *Литературные портреты*. Критические очерки. Москва: Художественная литература, 1970. 585 с.
9. СМИРЕНСКИЙ, В. Полёт „Чайки” над морем „Гамлета”. In: *Toronto Slavic Quarterly* [online] accesat 28.12.2024. Disponibil: <http://sites.utoronto.ca/tsq/10/smirensky10.shtml>
10. ТАМАРЧЕНКО, Н. Методологические проблемы теории рода и жанра в поэтике XX века В: *Теория литературы*. Том III. *Роды и жанры (основные проблемы в историческом освещении)*. Москва: ИМЛИ РАН, 2003. 592 с. - ISBN 5-9208-0170-0
11. ФИШЕР-ЛИХТЕ, Э. *Эстетика перформативности*. Пер. с нем. Н.Кандинской. Под общей ред. Д. Трубочкина. Москва.: Канон –плюс, 2015, 375 с. ISBN 978-5-88373-670-3
12. ХАЛИЗЕВ, В. *Драма как род литературы (Поэтика, генезис, функционирование)*. Москва: Издательство МГУ, 1986, 260 с. ISSN 2310-757X
13. ХАЛИЗЕВ, В. *Теория литературы*. Москва: Высшая школа, 2007.
14. ЧЕХОВ, М. *Литературное наследие: В 2-х т. Т. 2. Об искусстве актера*. Москва: 1986
15. ЧЕХОВ, М. *О технике актёра*. Москва: Искусство, 1986.
16. ЭКО, У. *Открытое произведение: Форма и неопределенность в современной поэтике*; пер. с итал. А. Шурбелева. Санкт-Петербург: Академический проект, 2004
17. ЯУСС, Х. *Эстетический опыт и литературная герменевтика*. Москва: Наука, 1990.
18. FEDORENCO, V. A. Cehov: tradiția și modernitatea interpretării în teatrul contemporan. În: *Arta-2002. Arte plastice. Arhitectură. Muzică. Teatru. Cinema*. AȘM. Chișinău, 2004, pp. 94-101 ISBN 9975-924-49-2
19. FORESTIER, G. *Introduction à l'analyse des textes classiques*. 5e éd. Paris: Armand Colin, 2017, 160 p.. ISBN 9782200616106
20. GOFFMAN, E. *Viața cotidiană ca spectacol*. Ediția a doua, revizuită. Traducere de Simona Drăgan, Laura Albulescu. Postfață de Lazăr Vlăsceanu. București: Editura Comunicare.ro, 2003, 280 p. ISBN 978-973-837-603-8 978-973-711-124-1
21. HAȘCU-GHIMPU, D. *Teatrul „Eugen Ionesco”: istoria unei disidențe*. Chișinău: S.n., 2016, 416 p. – ISBN 978-9975-53-706-3

22. ISER, W. *Actul lecturii. O teorie a efectului estetic*. Bucureti: 412 p. ISBN 973-697-810-9 ; 978-973-697-810-4
23. NECHIT, I. *Godot eliberatorul. Periplu teatral*. Chişinău: Editura Cartier, 1999. 165 p. ISBN 9975-949-72-X
24. ROŞCA, A. *Teatralitate: pre- şi post-Vahtangov*. Postfaţă de Mircea Ghiţulescu. Chişinău: Editura Epigraf, 2003, 159 p. ISBN 9975-903-70-3
25. TĂZLĂUANU, V. *Lumea după Hamlet*. Eseuri. Chişinău: Lumina, 2011, 235 p. ISBN 978-9975-65-269-8
26. TĂZLĂUANU, V. Paradigme şi compatibilităţi. În: *Sud-Est cultural*. Revistă culturală de artă, cultură şi civilizaţie. Chişinău: Institutul Cultural Român, 2008, Nr. 2. pp. 115-127.
27. TUREA, L. Francofonie la plus-que-parfait: tendemul de creaţie Vişniec –Vutcărau. În: *La Francopolyphonie: langues et identites. Francopolifonia: limbi şi identităţi*. Vol.II. *Colloque international/Colocviu internaţional*. Chişinău – ULM 23-24 mars 2007, pp.118-122- ISBN 978-9975-934-37-4
28. UNGUREANU, I. *Amintiri din viaţa teatrală. În dialog cu un teatrolog*. Chişinău, S.n., 2019, 300 p. ISBN 978-9975-146-03-6
29. UNGUREANU, L. *Tot aici mă-ntorc. Cronici de teatru*. Chişinău: Lumina, 2011, 160 p. ISBN 978-9975-65-270-4

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI

2. ARTICOLE ÎN REVISTE ȘTIINȚIFICE

2.2. în reviste din străinătate recunoscute

2.1.1. MARIANCIC-COBZAC, V. Dramatic text and theatrical performance: reception and interpretation. In: *Journal of Romanian Literary Studies. Issue No. 40/ 2025 International Romanian Humanities Journal*. Tîrgu Mureș: Arhipelag XXI Press, 2025, pp 928-932. ISSN : 2248-3004

2.1.2. GHILAȘ, A., MARIANCIC-COBZAC, V. Atmosphere in dramatic text and theatrical discourse. In: *Journal of Romanian Literary Studies. Issue No. 40/ 2025 International Romanian Humanities Journal*. Tîrgu Mureș: Arhipelag XXI Press, 2025, pp.323-327 ISSN : 2248-3004

2.3. în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

Categoria B

2.3.1.МАРЬЯНЧИК-КОБЗАК, В. Классическая драматургия как основа театрального дискурса. În: *Studiul artelor si culturologie: istorie, teorie, practică*. Numărul 2(47) / 2024, pp.83-86. ISSN 2345-1408 / E-ISSN 2345-1831

Categoria C

2.3.2.МАРЬЯНЧИК-КОБЗАК, В. Образ театрального спектакля. К постановке проблемы. În: *Artă și educație artistică*. Revistă de cultură, știință și practică educațională, 2007, nr.3 (6), pp. 37-43. ISSN 1857-0445

<http://rora.usarb.md:8180/server/api/core/bitstreams/f0828e57-8ae3-4665-9485-d5525ba302b2/content>

3. ARTICOLE ÎN CULEGERI ȘTIINȚIFICE

3.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare) \

3.1.1.MARIANCIC-COBZAC,V. V. The Phenomenon of the „Eugen Ionesco“ National Theatre in the Republic of Moldova. In: *International Scientific Research Congress, Congress Book*. Istanbul: isrAcademy Publishing, February 2025, pp. 157-161. ISBN:978-625-95570-2-1

4. TEZE ÎN CULEGERI ȘTIINȚIFICE

4.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

4.1.1. MARIANCIC-COBZAC, V. The Phenomenon of the „Eugen Ionesco“ National Theatre in the Republic of Moldova. In: *International Scientific Research Congress, Abstract Book*. Istanbul: isrAcademy Publishing, February 2025, p.27 ISBN:978-625-95570-1-4

ADNOTARE

Mariancic-Cobzac Vera. Imaginea artistică a spectacolului în Teatrul „E. Ionesco” la sfârșitul sec. XX - începutul sec. XXI (pe baza dramaturgiei clasice). Teză de doctor în studiul artelor și culturologie, Chișinău, 2025

Structura tezei: Introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (95 de surse), șase anexe: 137 de pagini text de bază. Rezultatele obținute au fost prezentate în 6 publicații științifice.

Cuvinte-cheie: imagine artistică, Teatrul Național „E. Ionesco”, spectacol teatral, text dramatic, dramaturgia clasică, interpretate, adaptate, viziune regizorală, performativitate, deconstrucție, context sociocultural.

Domeniul de studiu: Arte audiovizuale.

Scopul cercetării: demonstrarea rolului dramaturgiei clasice în dezvoltarea artelor spectacolului, în special la Teatrul Național „E. Ionesco”, ce contribuie la formarea imaginii artistice a spectacolului, reflectând realitățile cultural-istorice și valorile general-umane.

Obiectivele cercetării: a determina reperele teoretice privind conceptele imaginea artistică a spectacolului, drama clasică și drama neclasică, receptare și interpretare a spectacolului, adaptare regizorală, întru argumentarea metodelor de analiză a spectacolului ca fenomen artistic; a elucida elementele esențiale ale discursului teatral, specifice Teatrului Național „Eugen Ionesco”; a urmări evoluția imaginii artistice a spectacolului montat pe baza dramaturgiei clasice în procesul existenței scenice la Teatrul „E. Ionesco”, având drept exemplu spectacolele regizorului Petru Vutcărău *Chirița în provincie* și *Revizorul*; a investiga strategiile regizorale de îmbinare a modului tragic cu deconstrucția postmodernistă a formelor artistice în spectacole realizate pe baza dramaturgiei clasice - *Hamlet* și *Pescărușul* - de Teatrul „E. Ionesco”; a realiza o sinteză integrală a imaginii artistice, care reflectă natura metateatrală a moștenirii cehoviene în spectacolul lui Petru Vutcărău *Mașinăria Cehov*.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării: pentru prima dată este realizată o cercetare complexă asupra rolului dramaturgiei clasice în realizarea scenică a teatrului „E. Ionesco” (1990-2000), fiind evidențiate strategiile originale ale adaptării scenice. Perspectiva interdisciplinară a abordării se referă la aspectele temporale a redactării spectacolelor, fapt ce permite evidențierea evoluției imaginilor artistice ale lor în contextul transformărilor socioculturale. Astef este **rezolvată problema științifică** privind conceptualizarea complexă a relației dramaturgia clasică – forme teatrale contemporane în cadrul unui colectiv teatral, ce permite evidențiere transformă imaginii artistice a spectacolelor în diferite perioade și deschide noi perspective pentru cercetarea evoluției relațiilor tradiție-modernizare în teatru.

Semnificația teoretică a cercetării constă în argumentarea teoretică și metodologică a specificului imaginii artistice a spectacolului creat pe baza textului artistic clasic, având în vedere contextul social, estetic, teatral al montării, viziunea regizorală și originalitatea adaptării scenice a aceluiași text în diferite perioade ale activității teatrului sau a regizorului; valorificarea artelor spectacolului la anumite etape ale procesului teatral în cadrul aceluiași teatru și în comparație cu evoluția gândirii teatrale.

Valoarea aplicativă a cercetării. Rezultatele cercetării pot fi utilizate la adaptarea textului clasic în procesul teatral, crearea unor noi discursuri teatrale, precum și în procesul de predare/învățare în învățământul artistic teatral universitar și postuniversitar.

Implementarea rezultatelor științifice. Realizarea practică a rezultatelor cercetării s-a manifestat în montarea spectacolelor, inclusiv în Teatrul Dramatic Rus „A. Cehov” din Chișinău. Ideile științifice ale prezentei investigații au constituit baza punerii în scenă a spectacolelor „Senzații puternice” după A. Cehov și „Rețeaua de minciuni” după L. Tolstoi, precum și compoziția litetar-muzicală „Calea spre tine” (după creația poezilor M. Eminescu și V. Micle).

АННОТАЦИЯ

Марьянчик-Кобзак Вера. *Художественный образ спектакля в театре «Е.Ионеско» конца XX – начала XXI в.в. (на основе классической драматургии).* Диссертация на соискание ученой степени доктора искусствоведения и культурологии, Кишинев, 2025.

Структура диссертации: Введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография, 6 приложений, 137 страницы основного текста. Полученные результаты были опубликованы в 6 научных работах.

Ключевые слова: художественный образ, Национальный театр «Еужен Ионеско», театральные спектакль, драматический текст, классическая драматургия, интерпретация, адаптация, режиссёрская концепция, перформативность, деконструкция, социокультурный контекст.

Область исследования: аудиовизуальные искусства.

Цель исследования: определение роли и значения интерпретации классической драматургии в постановках Национального театра «Еужен Ионеско», способствующей формированию многослойного художественного образа, отражающего современные культурно-исторические реалии и общечеловеческие ценности, а также стимулирующей развитие актуальных сценических форм.

Задачи исследования: определение теоретических ориентиров относительно понятий: *художественный образ спектакля, классическая/неклассическая драма, восприятие и интерпретация, режиссёрская адаптация* — применительно к деятельности Театра «Е.Ионеско»; выявление взаимодействия классического текста и современного театрального дискурса с целью раскрытия специфики формирования режиссёрского видения, определение специфики художественного образа в спектаклях театра «Е. Ионеско», выявление художественных стратегий, обеспечивающих актуализацию классического наследия в постановках Национального театра «Еужен Ионеско» (1990–2000-е годы), посредством детального анализа спектаклей, созданных на основе **канонической** драматургии, а также синтеза методологий изучения драматического текста и театрального дискурса, позволяющего учесть их динамику и социальную значимость.

Научная новизна и оригинальность: впервые проводится комплексное исследование постановок по классической драматургии в Национальном Театре «Е. Ионеско» (1990–2000-е годы), выявляя уникальные стратегии их сценической адаптации. Междисциплинарный подход (философия, психология, литературоведение, искусствоведение) учитывает временные аспекты и редактирование спектаклей, позволяя проследить динамику их художественной образности в контексте меняющихся социокультурных условий. Таким образом, решена значимая научная проблема комплексного осмысления динамики взаимодействия классической драматургии и современных театральных форм в пределах одного театрального коллектива, что позволяет выявить трансформацию художественного образа постановок в разные периоды и открывает новые перспективы для исследования эволюции традиции и модернизации в театре.

Теоретическая значимость исследования состоит в разработке научно-методологической модели анализа постановок Театра «Е. Ионеско», позволяющей выявить интеграцию классического сюжета, социокультурного контекста и инновационных театральных практик. Работа дополняет существующие концепции восприятия и интерпретации драматического текста (в том числе постдраматические и перформативные аспекты), учитывая роль зрителя в формировании художественного образа. Систематизация принципов сценической адаптации классики раскрывает множественность перспектив одного спектакля, углубляя представления о динамике эволюции театральной формы.

Прикладная ценность исследования. Результаты исследования применимы при адаптации классики, создании постановок, в образовательных программах и методических пособиях по современному театральному искусству.

Внедрение научных результатов: практическая реализация полученных выводов состоялась в театрально-постановочной деятельности, в том числе в кишинёвском драматическом театре им. А. П. Чехова. Научные идеи исследования легли в основу инсценировок *Сильные ощущения* по А. П. Чехову и *Паутина лжи* по Л. Н. Толстому, а также литературно-музыкальной композиции *Дорога к тебе* (по произведениям М.Эминеску и В. Микле)/

ANNOTATION

Mariancic-Cobzac Vera. The Artistic Image of a Performance in the "Eugène Ionesco" Theatre at the Turn of the 20th and 21st Centuries (Based on Classical Dramaturgy). Dissertation for the Degree of Doctor of Arts and Cultural Studies, Chişinău, 2025.

Structure of the Dissertation: Introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography, six appendices, 137 pages of main text. The obtained results have been published in five scientific papers.

Keywords: artistic image, National Theatre "Eugène Ionesco," theatrical performance, dramatic text, classical dramaturgy, interpretation, adaptation, directorial concept, performativity, deconstruction, sociocultural context, theatrical discourse.

Field of Research: Audiovisual Arts.

Research Objective: To determine the role and significance of the interpretation of classical dramaturgy in the productions of the National Theatre "Eugène Ionesco," which contributes to the formation of a multi-layered artistic image reflecting contemporary cultural and historical realities and universal human values, while also stimulating the development of relevant stage forms.

Research Tasks: To define the theoretical guidelines for the following concepts: the artistic image of a performance, classical and non-classical drama, perception and interpretation of a performance, and directorial adaptation; to analyze the relationship between the classical text and the contemporary theatrical performance in order to identify the director's vision and the theatricality of acting; to study performances based on classical dramaturgy staged at the National Theatre "Eugène Ionesco" (1990–2000s); to determine the specific features of theatricality in performances created based on classical dramaturgy; to synthesize research methodology and justify methods of analyzing a performance as an artistic phenomenon.

Scientific Novelty and Originality: This dissertation conducts a comprehensive study of productions based on classical dramaturgy at the National Theatre "Eugène Ionesco" (1990–2000s) for the first time, identifying unique strategies of their stage adaptation. An interdisciplinary approach (philosophy, psychology, literary studies, and art studies) takes into account temporal aspects and the revision of performances, enabling the tracing of the dynamics of their artistic imagery in the context of changing sociocultural conditions. Thus, a significant scientific problem is addressed—the comprehensive understanding of the dynamics of interaction between classical dramaturgy and contemporary theatrical forms within a single theatrical collective, which allows for the identification of the transformation of the artistic image of productions across different periods and opens new perspectives for studying the evolution of tradition and modernization in theatre.

Theoretical Significance of the Research: The study develops a scientific and methodological model for analyzing productions of the "Eugène Ionesco" Theatre, enabling the identification of the integration of classical plotlines, sociocultural context, and innovative theatrical practices. The work complements existing concepts of perception and interpretation of dramatic texts (including post-dramatic and performative aspects), considering the role of the audience in shaping the artistic image. The systematization of principles of stage adaptation of classical works reveals the multiplicity of perspectives on a single performance, deepening the understanding of the dynamics of theatrical form evolution.

Practical Value of the Research: The research results are applicable in the adaptation of classical works, the creation of productions, educational programs, and methodological guides on contemporary theatrical art.

Implementation of Research Findings: The practical application of the study's conclusions has been realized in theatrical and staging activities, including in the Chişinău Drama Theatre named after A. P. Chekhov. The scientific ideas of the research formed the basis for the stage adaptations *Strong Sensations* based on A. P. Chekhov, *The Web of Lies* based on L. N. Tolstoy, and the literary-musical composition *The Road to You* (based on the works of M. Eminescu and V. Micle).